

Joanna Brzegowy

Tytuł rozprawy: Rodzina Czernych herbu Nowina w średniowieczu i czasach nowożytnych.
Studium kariery.

Rozprawa doktorska przedstawia dzieje rodziny Czernych na przestrzeni ponad czterystu lat. Ramy chronologiczne pracy wyznaczają wiek XIV, kiedy to pierwsi Czerni pojawili się w Krakowie oraz trzeci rozbiór Rzeczypospolitej w roku 1795. O ile pierwszą z tych cezur determinuje zachowana podstawa źródłowa i pojawienie się w źródłach pierwszego przedstawiciela rodziny, o tyle druga data może wydawać się kontrowersyjna ze względu na pominięcie dwóch wieków (XIX i XX) w bogatej historii rodziny Czernych. Uzasadnioną przesłanką była sytuacja na dawnych ziemiach Rzeczypospolitej włączonych do państw zaborczych i spowodowana tym zmiana prawa, języka urzędowego, praktyki kancelaryjnej, wreszcie stosunków społeczno-ekonomicznych. Niemniej praca nie zamyka się w sztywnych ramach roku 1795, ponieważ omówiono również dzieje tego pokolenia rodziny, które urodziło się po połowie wieku XVIII, a żyło i było aktywne w początkach następnego stulecia.

Rozprawa składa się z pięciu rozdziałów. Pierwszy to stan badań, który ze względu na swoją objętość został ujęty w osobnym rozdziale. W drugim rozdziale omówiono historię rodziny Szwarców herbu Bożezdarz, którzy od przeszło stu lat niesłusznie są łączeni z Czernymi. Ze względu na ten fakt koniecznym okazało się poświęcenie całego rozdziału genealogii Szwarców i zdekonstruowanie dotychczasowych hipotez sugerujących pokrewieństwo obu tych rodzin.

W kolejnych rozdziałach ukazano dzieje Czernych od XV do końca XVIII wieku oraz dokonano rekonstrukcji genealogii rodziny. Materiał w tej części został podzielony na trzy rozdziały ułożone w porządku chronologicznym. Na końcu każdego rozdziału i podrozdziału umieszczono drzewa genealogiczne, które ułatwiają poruszanie się po materiale dotyczącym kolejnych pokoleń rodziny.

W ostatniej części podsumowano całość i przedstawiono ogólne wnioski dotyczące funkcjonowania rodziny. W pierwszej kolejności są one związane z polityką małżeńską,

onomastyką rodzinną oraz tożsamością Czernych. W kolejnych podrozdziałach opisano zagadnienia formacji intelektualnej, tj. wykształcenie, mecenat, działalność fundacyjną. W tej części omówiono również pozycję społeczną rodziny. Starano się również przedstawić ścieżki kariery poszczególnych Czernych, a także majątkowe podstawy bytu rodziny oraz odpowiedzieć na pytanie, jakie były uwarunkowania ich awansu społecznego.

Całość zamykają spis ilustracji oraz bibliografia.

10.06. 2022

Joanna Bnegowy